KARS

36

Yüzölçümü: 19.261 kilometrekare
Nüfus: 700.238
İlçeler: Aralık, Ardahan, Arpaçay, Çıldır, Digor, Göle, Hanak, Iğdır, Kağızman, Posof, Sarıkamış, Selim, Susuz, Tuzluca.
Köy sayısı: 773
Doktor sayısı: 139
Hastane yatak sayısı: 200
Okur-yazar oranı: % 53.6
Otomatik telefon kodu: 9-0211

Anadolu'nun en eski yerleşim merkezlerinden biri; KARS

ERGUN ARPAÇAY

TARİH kitaplarında çok şeyler yazar Kars için... Doğu Anadolu'nun kapısı olarak isimlendirilen serhat şehrimiz Kars, milattan öncesine dayanan bir tarihe sahiptir. Savaşlar, Kars tarihinin önemli sayfalarını oluşturur. Bu sayfaların her satırı, Kars'ın ayrı bir öyküsünü yansıtır.

Savaş vardır, inanç vardır, kahramanlık ve zafer vardır Kars tarihinde...

....

Kars, Anadolu'nun en eski yerleşim merkezlerinden biridir. İklimi çok serttir. Kış erken başlar. Kar yağışı günlerce devam eder. Kış süresince kar ve tipinin olmadığı günlerin sayısı çok azdır. Termometre sıfırın altındadır genellikle... Kars gecelerinde -30 derecenin donduruculuğu eser. İlkbahar kısa sürer... Temmuz ve ağustos aylarının ortalama sıcaklığı 17 derecedir.

Kentin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Ekili toprakların yüzde 92'si tahıla ayrılmıştır. Son yıllarda tahıl ekiminde ilk sırayı buğday almıştır. Bunu arpa izler. Çavdar ve mısır ekimi azdır. Iğdır ovası ayrı bir özellik taşır. Burada hava koşulları yumuşaktır. Güney ikliminde yetişen sebze ve meyvenin çoğu Iğdır'da elde edilmektedir. Ovanın sulanabilen her kesimi, başta lahana olmak üzere, her tür sebze ve meyve ekimine elverişlidir. Bu yörede pamuk ekimi de yapılır. Ayrıca pirinç ve patates yetişir. Kağızman'da da iklim meyve ve sebze üretimine elverişlidir.

Kars ve çevresinde havancılık hayli gelişmiştir. Buna paralel olarak süt, yağ ve peynir üretimi önemli boyutlara ulaşmıştır. Yörede arıcılığa ayrı bir özen gösterilir.

Kentte akan sular, Aras nehrinde toplanır. Kars suyu ve onun döküldüğü Arpaçayı, Aras'ın başlıca kollarıdır. Kars'ın ormanlık bölgesi Sarıkamış'tır. Buradaki arazinin büyük bölümü ağaçlarla kaplıdır.

Kars kalesi ilin simgesidir adeta... Kent, eski ve yeni Kars olmak üzre iki bölümden oluşur. Eski Kars kuzeyde dik yamaçlı bir tepe üzerinde bulunan iç kale çevresinde ve eteklerinde kurulmuştur. Yeni Kars ise, güneyde ovaya yayılır. Birbirini dik kesen sokak ve caddelerle istasyona kadar uzanır.

Doğa güzellikleri ve dağcılık yönünden Kars'ın turistik önemi büyüktür. İlgi toplayan arkeolojik kalıntıların başlıcaları Arpaçayı vadisi ve Ani'dir.

Adı nereden geliyor

Bugün serhat şehrimiz olan Kars'ın vaktiyle İskit Türkleri'nin Karsak boyları tarafından kurulduğu bilinir. Karsaklar kurdukları kasabaya kendi boylarının adını vermişlerdi. Onlardan sora da bu ad unutulmadı. Gelip geçen nice yüzyıllar boyunca çeşitli halk topluluklarının dilinde çeşitli değişikliklere uğradı bu ad ve Kars haline dönüştü.

iklimi

Denizden yüksekliği ortalaam 1750 metre olarak kabul edilen Kars, uzun ve karlı bir kış geçirir. Yazlar kısa sürer. Bazı yıllar Ağustos 30 derecenin üzerinde sıcaklık görünse de yaz ayları genellikle 25 derece civarında kalır. Haziran en çok yağmurun yağdığı aydır. Yılın 60-70 günü tamamen açık ve güneşli, 80—90 günü de kapalı ve yağışlı geçer. Geri kalan günler parçalı bulutludur.

Nasıl Gidilir

Kars'a gitmek için tren ve posta ve Doğu Ekspresi'yle Erzurum'dan aktarma yaparak gidilebilir. İstanbul'dan her gün posta ve Doğu Ekspresi'yle Erzurum'dan aktarma yaparak gidilebilir. Sarıkamış'tan gelen yol asfalt, diğer yönlerden gelen yollar stabilizedir. Otobüs her ilden bulunabilir.

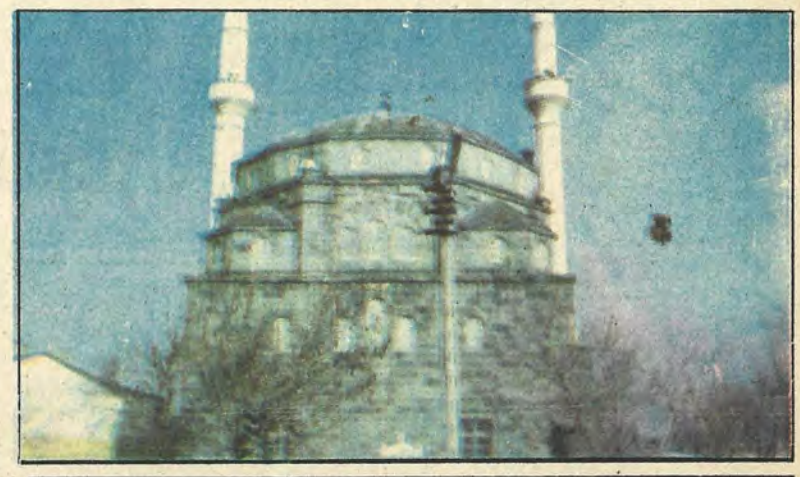

Sizlere hizmet vermekten mutluyuz

KARS ŞUBESİ
Açılış Tarihi: 20.6.1977
Adres: Karadağ Cad. No: 39 Telefon: 4372-4371

ANADOLU BANKASI
Hazine Bankası

Kentlerimizin tarihçesi bir kültür hizmeti olarak GARANTİ BANKASI'nca hazırlanmıştır

Politik Kimliği

1950

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %89.3

Partiler	Aldığı oy
CHP	76.561
DP	54.112
Bağımsızlar	917

1954

Milletvekili genel seçimleri

Partiler	Aldığı oy
CHP	79.426
CMP	18.400
DP	61.573
Bağımsızlar	2.335

1957

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %80.3

Partiler	Aldığı oy
CHP	90.368
CMP	1.161
DP	56.742
HP	6.068
Bağımsızlar	6

1961

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %80.1

Partiler	Aldığı oy
AP	38.115
CHP	83.806
YTP	53.365

1965

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %70.6

Partiler	Aldığı oy
AP	58.361
CHP	53.706
MP	4.519
TİP	9.333
YTP	15.169
Bağımsızlar	15.293

1969

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %65.6

Partiler	Aldığı oy
AP	67.614
CHP	52.368
CGP	6.248
MP	2.587
MHP	9.142
TİP	13.003
YTP	3.804
Bağımsızlar	2.678

1973

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %68.6

Partiler	Aldığı oy
AP	26.262
CHP	79.150
CGP	9.094
DP	23.406
MHP	4.385
MSP	13.536
TBP	1.776
Bağımsızlar	16.790

1977

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %73.6

Partiler	Aldığı oy
AP	38.848
CHP	110.826
CGP	2.509
DP	7.821
MHP	17.470
MSP	20.831
TİP	951
Bağımsızlar	10.161

Kars Anayasa halk oylaması sonuçları:

Yıl: 1961

Kabul	Red
%93	%7

Yıl: 1982

Kabul	Red
%97	%3

KARS VALİSİ MUHİTTİN KESKİN

2000 metreye yaklaşan yükseklikten çevresine yukardan bakıyor intibaı uyandıran ilimiz, cömert ve konuksever insanları ile pırıl pırıl, bilinçli ve köklü millî duyguları ile aslında yurdumuzun en mütevazi köşelerinden birisidir.

Kadın-erkek ilişkilerindeki erişilen uygar seviye ve karşılıklı saygının, kadının sosyal çevresindeki yüklendiği sorumluluk ve etkinlik, ilimizin çevreye nazaran bir başka özelliğini ortaya koyar. En ücra köylerimizde bile kadın ve erkeğin günlük giyim ve kuşamı, pek çok büyük şehirlerimizde bile göremeyeceğimiz modernliktedir.

Her dalı ile son derece zengin olan folklöre gösterilen ilgi pek küçük yaşlarda başlamakta ve halk oyunları ile Kars'ımız, Türkiye ve Dünya genelinde aranılan, istenilen, beğenilen ve pek çok yarışta derece alan illerimizin başında gelmektedir. Folklorun zenginliği yanında, halk ozanları itibarıyla bir çok âşıklar bayramında dereceler olarak, günümüzde yaşayan halk ozanlarının en önemli kaynaklarından birisi yine ilimizdir.

Halkın okumaya olan ilgisi, okur-yazar oranının Türkiye düzeyinin çok üstünde olmasıyla kanıtlanmış bulunmaktadır.

İl ekonomisinin temelini hayvancılık teşkil eder. Elverişli mer'a, yayla ve otlakiyeleriyle, mevcut hayvan varlığı ile, her yıl yurt içi ve yurt dışına yapılan hayvan sevkiyatı hacmiyle ülkemizde ilk sırayı alan ilimizdir. Bitkisel tarım ikinci sırada yer alır. İklimin arzettiği özellik nedeniyle bir tarafta Akdeniz türü mahsul alınabilmekte, diğer yanda karasal iklim en sert şekliyle kendini göstermektedir.

Teşvik edilecek küçük çiftçi kredileriyle, hayvan türünün tamamıyla ıslahı ve birim başına hayvan veriminin artırılmasıyla geliştirilecek ilimiz hayvancılığı, sadece Kars'ın ve Kars'lının gelirine değil, Türkiye'mizin Millî gelirine büyük katkılar sağlayacak nitelik ve genişliktedir. Iğdır ve civarının iklim yapısı, ilin diğer kesimleriyle tarım ürünleri türü yönünden büyük farklılıklara yolaçmış bulunmaktadır. Bu farklılığın dahi gelir yönüüden ayrı bir değer taşıdığı muhakkaktır. Zamanla pancar ve pamuğun bu havalide temel iki ürün olacağı ve halen başarılı denemeleri devam eden soyanında bunları takip edeceği tahmin olunmaktadır. Milyarları bulan Iğdır sulama projesi Kars'taki bitkisel tarımın en büyük müjdecisidir.

Sanayi gelişmiştir denilemez. Ama geniş bir alan üzerinde il merkezinde planlanmış bulunan ve altyapı tesisleri tamamlanmak üzere bulunan organize sanayi bölgesi ilimizde sanayinin geleceği yönünden ümit vericidir.

İlimizde köy yolları problem olmaktan çıkmıştır. Motorlu araç gitmeyen köyümüz kalmamıştır denilebilir. Köy içme suları ile köy elektrik işleri ağırlığını her ne kadar muhafaza etmekte ise de, yapılan planlamalar ve bu yoldaki hızlı çalışmalar bu hususları bir sorun olmaktan çıkarmış bulunmaktadır. Nüfusu 250'den az 33 köyümüz dışında okulsuz köyümüz bulunmamaktadır. İlkokullardaki 110.000, orta öğretimdeki 20.000'den fazla öğrencimiz, 3250'yi geçen sayıdaki değerli öğretmenlerce eğitilmektedir.

Yukarıda belirtilen hususlar dikkate alındığında ilimiz, yurdumuz genelinde her yönüyle ileriye ümitle bakan, gelişmiş sölge namzeti durumundadır. Zira Kars , il dışından getirdiğinden daha çoğunu üreterek, ülke ekonomisine en fazla katkıda bulunabilecek bir potansiyele sahiptir.

Hava meydanının ikmaliyle uçak seferlerinin başlatılması Kars'ın çok daha değişik bir görüntüye bürünmesini sağlayacaktır. Şüphesiz bu da kısa zamanda gerçekleşecektir.

KARS BELEDİYE BAŞKANI SABRİ KOÇ

Kars, Posof'tan Aralık'a, Sarıkamış'tan Çıldır'a kadar uzanan alanda 14 ilçesi ile Anadolu'nun doğu kalesi, ozanlar, okumuşlar, kahramanlar kentidir.

Uzun yıllar hudut kentidir diye, son iki yıl hariç, çeyrek asırdan bu yana da ihmaller sonucu, sorunları birikmiş, büyük bir ekonomik potansiyeli olan ilimizdir. Mevcut nüfusunun bir katını daha besleyebilecek olan bu koca şehirde yurdumuzdaki hızlı nüfus artışına karşın 1980 sayımında nüfus sayısal olarak azalmıştır. Yine Kars 700 bin nüfusu ile ülkemizin büyük illerinden biridir.

67 il içinde hayvan varlığı yönünden üçüncü, süt üretiminde ise birincidir. Yurdumuzun en geniş, en verimli meralarına sahiptir. Zeytin ve narenciye hariç yurdumuzda yetişen tüm ürünler yetişir... Pamuk da pirinç de yetişir kars'ta... Yeraltı zenginlikleri için ne yazık ki fazla bir şey söylemek mümkün değidir. Çünkü kömür ve tuz dışındakiler yeterince bilinmemektedir. Pancarı komşu ilin fabrikasını çalıştırır da, Kars'da yapılması planlanar fabrikanın makinelerinin bir başka ile gönderildiği söylenir. Doğu Anadolu'nun en büyük üç ilçesi, Ardahan, Sarıkamış ve Iğdır da Kars'a bağlıdır. Kars gerek topoğrafik yapısı, gerek iklim koşulları ve gerekse ürün ve kültürü ile Anadolu'nun tüm özelliklerini taşıyan tek ildir ülkemizde. İşte bizim madalyalı, fermanlı gazi serhat Kars'ımız budur...

Kentimizin ihtiyaçları saymakla bitmez. İhtiyaçlarımızın büyük çoğunluğu, 12 Eylül'e kadar ihtiyaç olarak bile görülmemiştir. Belediyemizin ihtiyacının üzerinde olan tek varlığı 11 adet otobüsüdür. Onları da kent içinde ekonomik ve düzenli olarak kullanmak mümkün olmadığından çoğunu köylere çalıştırıyoruz. İşletme halen zarardadır.

Bir kısmı parke kaplama olan yollarımız kanalizasyon çalışması nedeniyle 1978 yılından beri bozulmuştur. Geri kalan kısmı da toprak yoldu. Kentin çok az yerinde kaplamalı kaldırım vardı. 1981'de Karayollarının ve yöneticilerin gayretiyle kente ilk defa asfalt girdi ve bir kısım parke yol asfaltlandı. Ancak yapılan yolların çoğu da 1982'de yapılan kanalizasyon ve PTT çalışmaları nedeniyle yeniden açıldı. 1983 programı, daha fazla yol ve kaldırım yapılabilecek şekilde hazırlanmaktadır. Kentimizin yol sorunundan başka yeni su kaynaklarının bulunması ve mevcut su şebekesinin ıslahı, elektrik şebekesinin yenilenmesi, üstü açık kanalların kapatılması, otogar ve toptancı ve sebze halinin düzenlenmesi, yeni bir düğün ve nikah salonu yapımı, tören alanı yapımı, otopark ve kavşak düzenlemesi, genel tuvalet ve çöp toplama alanlarının yapımı, çocuk parkları, sanayi tesislerinin yapımı, belediye hizmet tesislerinin yapımı gibi çok çeşitli sorunları bulunmaktadır. Bu sorunlarımızın çözümlenmesi genellikle belediyemizin gücünü aşmaktadır. Ancak sorunların çözümü için belediye olarak gerekli kuruluşlarla ilişkilerimizi sürdürüyoruz.

Protokol

MUHİTTİN KESKİN	Kars Valisi
SABRİ KOÇ	Belediye Başkanı
İBRAHİM İTEM	Emniyet Müdürü
GÜNEY SÜRMELİ	C. Savcısı
ALİ RIZA ASLAN	Ağır Ceza Reisi
TURAN BAŞAR	Defterdar
Dr. VEDAT AKSAKAL	SağlıkMüdürü(Vekili)
BURHAN SEZER	VeterinerMüdürü(Vekil)
ABDULLAH OKTAY	Kültür Müdürü
BUDAK KIRZIOĞLU	Millî EğitimMüdürü

Vergi Rekortmenleri

1. UĞUR TUNCER ALPASLAN ..... 4.911.767.-TL (Müteahhit)
2. İSMET ERDAĞI ..... 2.393.421.-TL (Akaryakıt bayii)
3. MİKAİL BOYAR ..... 1.732.547.-TL (Müteahhit)
4. FAHRETTİN KAYA ..... 1.688.085.-TL (İthalât-ihracat)
5. KEMAL BAKIRTAŞ ..... 1.433.676.-TL (Müteahhit)

İLÇELERİNİ TANIYALIM

Kars, merkez ilçe dışında 14 ilçesi, bu ilçelere bağlı 14 bucağı ve 773 köyü bulunan 700 bin 238 nüfuslu bir Doğu Anadolu kentidir.

1980 yılı sayımına göre 24 bin 352 nüfusla en kalabalık ilçesi Iğdır, en tenha ilçesi de 2 bin 127 nüfusla Posof'tur.

ARALIK

Iğdır'ın doğusunda SSCB'nin batısında bulunan bir ilçedir. 16 bin 282 nüfuslu ilçeye 23 köy bağlıdır. Nüfusun büyük bölümü köylerde yaşar. Merkez ilçeye 219 km. uzaklıktadır.

ARDAHAN

Merkez ilçenin kuzeyinde Artvin sınırındadır. Merkeze olan uzaklığı 85 km.'dir. Doğu Anadolu bölgesinin en büyük ilçelerinden biridir. 60 köyün bağlı olduğu ilçenin nüfusu 62 bin 282 kişidir.

ARPAÇAY

81 köyün bağlı olduğu ilçenin nüfusu 58 bin 982 kişidir. Kent merkezinin kuzeydoğusunda SSCB sınırındadır. Kente olan uzaklığı 55 km.'dir.

ÇILDIR

Arpaçay'ın kuzeyinde SSCB sınırında kurulmuş bir ilçedir. 42 köyün bağlı olduğu ilçenin nüfusu 34 bin 987 kişidir. Merkez ilçeye olan uzaklığı 80 km.'dir.

DİGOR

Kent merkezinin batısında SSCB sınırındadır. Merkeze 65 km. uzaklıktaki ilçeye 41 köy bağlıdır. İlçenin nüfusu 27 bin 104 kişidir.

GÖLE

Kars'ın batısında Artvin sınırındadır. 58 bin 168 nüfuslu ilçeye 55 köy bağlıdır. Trabzon-Hopa üzerinden gelen transit yol Göle'den geçip Kars'a oradan da İran'a ulaşır. kent merkezine olan uzaklığı 77 km.'dir.

HANAK

Ardahan'ın kuzeyinde Artvin sınırındadır. 35 bin 566 nüfuslu ilçeye 41 köy bağlıdır. Kent merkezine olan uzaklığı 120 km.'dir.

IĞDIR

Sovyetler Birliği ile Ağrı ili sınırlarıyla Aralık ve Tuzluca ilçelerinin çevrelediği ova üzerinde kurulmuştur.

İlçenin kurulduğu ovanın tarıma elverişli olması Kars ilçeleri arasında Iğdır'a ayrıcalık kazandırır. 77 bin 887

«KAFKAS» OYUNLARI YÖRE FOLKLORUNA RENK KATAR

KARS yöresinde değişik boyların zengin oyunları vardır. Azeri, yerli, Türkmen, ve Kafkas, boylarının ayrı ayrı ve birbirlerinden güzel oyunları yöre oyunlarına renk katar.

Azeri oyunlarının birçoklarında çalınan çalgılar; akordeon, klarnet, ve koltuk davulu, (doli) "dur. Tar, kemençe, ney ve Azerbeycan Defi, Azeri oyunlarına eşlik eden bellibaşlı halk sazları olarak bilinmektedir.

Kars'ta oynanan yerli oyunlarda davul ve zurna eşlik etmektedir. Hiç çalgı çalınmadan türkü söyleyerek oynanan oyunlara da rastlanmaktadır. Bu türküler dörtlük manilerdir.

Azerî müziği oldukça değişik bir yapıya sahiptir. Azerî müziğinde makamlar onbir kısma ayrılır. Bu makamlar kendi aralarında da bölümlere ayrılmaktadırlar. Segâh, Çargâh, Rast, Şikesteler, Bayatiler, Mahur, Şehnaz, Gatar, Tesnifler, Sahipli Segâhlar ve Tırıngiler şeklindeki makamlardan oluşan çeşitli türküler Azerî müziğini tanımlar.

ÖZEL YEMEKLERİ

Kars yöresinde oldukça değişik yemekler yapılmaktadır. "Piti Kişmişli pilav, yoğurt çorbası, Boz pörtme, erişte pilavı, evelik aşı, erişte durusu, ekmek aşı, pişi mafiş, Helva, Hangel.

"Evelik aşı: Soğan, tuz ve et karışımı yağda kızartılır. Bunun üzerine bir miktar su ilâve edilir. Temizlenmiş ve yıkanmış yarma ve biber buna ilâve edilerek biraz daha kaynatmaya devam edilir. Eldeki evelik kuru ise, kaynatılmış suda ıslatılarak yıkanıp kaynamakta olan tencereye ilâve edilir. Yarma ve evelikler iyice pişinceye kadar kaynama işlemi sürdürülür..."

OYUNLAR

Paşa Göçte, Üç Katar, Sarı Seyran, Şeker Oğlan, Döne, Köroğlu, Altın Ömür, yörenin en sevilen oyunları arasında yer almaktadır.

Köroğlu oyununun tanımını Kars Endüstri Meslek Lisesi Folklor kolu öğrencileri şu şekilde yapmaktadırlar:

"Köroğlu oyunu, bir meydan vuruşmasını gösterir. Hareketli ve oldukça coşturucudur. Oyun sadece erkekler tarafından oynanır. Düğünlerde, şenliklerde, Kö oğlu oyununun oynanmasının uğur getireceği inancı çevrede oldukça yaygındır. Elde kılıç-kalkan oynandığı gibi, çobanlar tarafından sopalarla da oynanmaktadır. Önce kuvvet gösterisi ile başlayan oyunlar vuruşmalara dönüşür, daha sonra da el ele tutuşurlar... Kars'ta birçok, Köroğlu kalesi, Köroğlu köyü, Köroğlu suyu vardır."

GİYSİLER

Kadın: Başa en altan beyaz bürüncük veya ince bezden bir örtü sarılır. Bu örtü çene altından yanakları kapatarak başı sarar ve uçları enseden kendi kıvrımına sokulur. Bunun üstüne beyaz ve ucu belden aşağı sarkan ve bazen topuklara kadar gelen "Leçek" denilen bir örtü örtülür.

Saçlar, "Dal" denilen 12'den 40 kadar ince örgülere taksim edilmiş olup, uçlarına ince kaytan veya gümüş zincirlerle mavi boncuk yahut Oltu taşından yapılma boncuk veya kaşlar, bazen de madenî halkalar takılır.

Üçetek veya entari giyerler. Bunların göğsü pek sık sedef düğmelerle süslü olur. Kolları sırma işlemeli ve bilek yerleri siyah lastik kaplıdır. Omuzda, göğüste, arkada ve eteklerde görülen süs ve poturlar bulunur. Peştemal: Kız peştemalları çok süslüdür. Yanları işlemeli olup içi koçboynuzu denilen beyaz, kırmızı has parçalarla nakışlanmıştır.

Ayakıarda çarık, yemeni, çistik denilen bir nevi pabuç veya kundura bulunur.

Erkek giysileri: Mustafa Turan'ın erkek giysileri ile ilgili araştırması şöyledir: Başta ince keçeden veya benzeri şeylerden yapılmış külah, fes ve bunun etrafına sarılan Ahmediye, çit vardır. Sarılan bu sarıklar dar bir ev genişliğinde katlandıktan sonra fesin etrafına sarılır. Sağ kulağın arkasından omuza düşecek kadar uzun bir uç bırakılır. Diğer uç araya sokulmuş olur.

Gömlek: Renkli ve üzeri çizgili yaka tek düğmeli ve dardır. Göğüste dar ve düğmelerle kapalıdır. Kollar kol bağıyla son bulur ve düğmelidir.

Yelek: Göğüsten birbiri üzerine gelecek şekilde boyundan göğüse bir (V) şeklini alır. Yakalar koltuklarda tesbih düğme ve çengellerle tutturulmuştur. Yaka ağızları su yolu ve yılan yolu ile çengellerle süslenmektedir.

ÇEPKEN: Bu en üstten giyildiği için göğüsten etek kenarlarına ve oradan sırta kol ağızlarına kadar çeşitli motiflerle işlenmiştir. Yılan yolu Sarhoş yolu sığır sidiği ve su yolu ile deve tabanı motifleri yaprak yaprak işlenmiştir. Bunlar deve izine benzediği için bu adı almışlardır.

Kuşak:, Yünden dokunmuş, üzeri çizgi yollu işlenmiş ve uçları saçaklıdır. Dört köşe olan bu kuşak karşılıklı iki köşe birbirinin üzerine getirilip bir genişlik vererek artan ucu üçgen (Muska) biçiminde katlayarak ve bu üçgen sağ oyluk kemiği üzerine gelecek şekilde bağlanmıştır. Katlamalar arasında kişinin tütün kutusu, aynası ve çakmağı gibi eşyaları ile saati de konulur. Aşağı sankırtısı çalışmalar sırasında sağ oyluk kemiğinin incinmemesine yardım ettiği gibi kasığı da korur. Bazı tutumsuz ve söz dinlemeyenler için "Ne kasığında bir şey kalır, ne kursağında" şeklinde yöresel bir deyim kullanılır.

Şalvar: Geniş ağlı ve halkın "Kadı biçimi" dediği şalvardır. Tek diz üzerine çökmede, at binmede, çalışmalarda rahat hareket ettiren bu biçim uçkurla büzülür. Ağ genişler ve paça ağızları dardır. Yanlarda dikiş yerleri de paça ağız ağında yelek ve cepkenler olduğu gibi süslemeler vardır.
Yanlarındaki cep ağızları da süslüdür.

Çoraplar: Üzeri koç boynuzlu, çengelli, güllü, aşıklı örneklerle elde dokunmuştur. Şalvar paçalarının altına konduğu gibi üstüne de çekilmektedir.

Çarıklar: Hasıl çarık, ham çarık gibi çeşitleri vardır. Bunların dikiş çeşitleri de ayrı ayrıdır. Önden burunları dikişsiz olanlara koli çarık veya "Dede Burnu" denilir. Bunun özelliği de hayvanın dirsek çukurundan yararlanmış olunmasıdır. Etrafı sırma ile dikilen gönden ince çekilmiş şeritle dikildiği gibi, iplikle de dikilmektedir.

Köstek: Erkeklerin saat zinciridir. Boyundan takılır, göğüste ilmek yapılmaktadır. Sonra kuşağa kadar iner, ucundaki saat kuşak arasına konur. Ve diğer dalları kuşak üzerine süs olarak görünmektedir.

HALK HEKİMLİĞİNDE YILAN VE İNANIŞLAR

Kars Ticaret Lisesi Folklor Kolu öğrencilerinin bu konuda derledikleri bilgiler şöyledir:

"Yılanlı ziyaretler: Kars merkeze bağlı Kakmaklı köyünde gökçelerin yılanlı ocakları vardır. Buraya yılancık hastalığı denilen (Kemikveremi) yaralı hastalar gider. Dualar okunur bazı otlardan yapılmış ilaçlar sürülür.

Kars'ın Arpaçay ilçesine bağlı Yılanlı köyünde çeşmenin etrafında birçok yılan delikleri vardır. Bu deliklerden

irili ufaklı yılanlar çıkar ve kimseye dokunmadan çeşmenin etrafında dolaşırlar. Köy kenarındaki bu çeşmenin suyunun göğüs hastalıklarına iyi geldiği inancı vardır.

Nefes darlığında, "Yelpik" yılanın kılığı "Havı" bala katılarak hastalara yedirilir.

Boğaz ağrılarında, yılanın havı çocuğun boğazına sarılarak tedavi edilir.

Baş ağrılarında, yılanın havı külahın altına konursa baş ağrısının geçeceğine inanılır.

Yılanın kemikleri iyice ezilip tülbentten geçirildikten sonra şeker tozuna katılarak kemik veremine yakalananlara yedirilir.

BİR EFSANE

"Evinin duvar deliğinde yuva kurmuş olan yılana hergün süt veren biri yılandan bunun karşılığında tasa bir altın bıraktığını görür ve bunu böylece devam ettirir. Ev sahibi bir gün gurbete gitme zorunda kalır. Ve evden ayrılacağı sırada oğluna yılana süt vermesini bu sırrı da kimseye açıklamamasını tembihler...

Evde kalan genç babasının nasihatını unutur. Arkadaşlarına olanları anlatır. Onlar da yılanı öldürüp içerdeki altınları toplamasını söylerler. Buna inanan genç yılanın sütünü verirken baltayı da yanına alır. Fakat bu hileyi sezen yılan deliğine kaçarken arkadan baltayı vurup kuyruğunu koparır. Yılan bu kini yenemez. Bir gece gelip genç çocuğu yatağında zehirler...

Gurbetten dönen baba bu duruma çok üzülür. Yılanın deliğinin önüne gelerek konuşur: Benim sevgili dostum, olan olmuştur gel, seninle eskisi gibi yeniden dost olalım. der. Yılan bu sözlere cevap verir: BENDE KUYRUK ACISI; SENDE OĞUL ACISI OLDUKÇA BİZ BİR DAHA HİÇBİR ZAMAN DOS OLAMAYIZ."

Nerelerde kalınır

TEMEL PALAS: Yeni PazarCad. Tel: 1376. Banyolu 20 oda, kalorifer, asansör, lokanta.
ARDAHAN:
OTEL BAŞAK: İnönü Cad. 37. Tel.: 10. Ardahan. 28 odalı, duşlu, kalorifer, lokanta.
TURİSTİK OTEL: Atatürk Cad. Tel.: 165. Ardahan.

nüfuslu ilçe, bölgenin en büyük ilçelerinden biridir. 53 köyü bulunan ilçenin merkeze olan uzaklığı 180 km.'dir.

KAĞIZMAN

Kent merkezinin güneyinde Ağrı ili sınırındadır. Merkeze uzaklığı 85 km. olan ilçeye 63 köy bağlı olup nüfusu 46 bin 612'dir.

POSOF

Kentin en kuzeyinde SSCB sınırında bir ilçe olup Kars'ın en tenha ilçesidir. 48 köyün bağlı olduğu ilçenin toplam nüfusu 23 bin 389 kişi olup ilçe merkezinde 2 bin 127 kişi yaşar. Kent merkezine olan uzaklığı 185 km.'dir. Merkeze en uzak ilçedir.

SARIKAMIŞ

Erzurum sınırında kent merkezine 57 km. uzaklıktadır. 55 köyün bağlı olduğu ilçenin nüfusu 66 bin 480 kişidir. Kentin en geniş araziye sahip ilçesidir.

SELİM

Kent merkezine 28 km. olan uzaklığıyla merkeze en yakın ilçedir. Kentin batısında Artvin sınırındadır. 53 köyün bağlı olduğu ilçenin toplam nüfusu 33 bin 511 kişidir.

SUSUZ

Kent merkezinin kuzeyinde 53 köyün bağlı olduğu 23 bin 87 nüfuslu bir ilçedir. Sarıkamış'tan sonra kentin yıllardır en gözde mesire yeri olmuştur. Kentten 30 km. uzaklıktadır.

TUZLUCA

Kent merkezinin güneyinde SSCB ve Ağrı ili arasında kurulmuştur. Merkeze 120 km. uzaklıkta 80 köyün bağlı olduğu 33 bin 297 nüfuslu bir ilçedir.

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

Kahraman hudut ilimiz Kars, bilhassa uzun süren ağır kış şartlarına rağmen Türkiyemizi hudutlarımızda en iyi temsil eden illerimizin başında gelmektedir.
Medenî insan olmanın bütün iyi örneklerini verebilen bu sevimli ilimizde hayvancılık ve hayvan ürünleri ticareti başta gelmektedir.
Türk Ticaret Bankası huduttaki hemşehrilerine en iyi hizmeti vermenin mutluluğundadır.

Kars'tan bir genel görünüş

KARS İL MERKEZ ŞUBESİ
Kars

KARS İLİ ŞUBESİ
Iğdır

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

TÜRKİYE GARANTİ BANKASI Sunar

Kars'ın tarihi Urartular'a kadar uzanmaktadır. Daha sonra da Kimmerler ile Persler'in bu topraklarda egemen oldukları bilinir. M.Ö. IV. yüzyılda Pers İmparatorluğu'nu ortadan kaldıran Büyük İskender bu toprakları da kendi görkemli Makedonya İmparatorluğu'nun sınırları içine katmıştır. Büyük İskender'in ölümünden sonra Makedonya İmparatorluğu parçalanırken bu yörede İran asıllı Ermeni kralların egemen oldukları görülmüştür. Ermeni kralları bu toprakları İran'a tâbi olarak yönetmişler, daha sonra da Romalılar buraları ele geçirmişlerdir. Partlar ve Sasanilerin de zaman zaman egemen oldukları bu topraklar 395 yılında Roma İmparatorluğu'nun parçalanması üzerine Anadolu'nun büyük bir bölümü gibi buraları da Bizans'ın payına düşmüştür. Ancak Sasaniler ile savaşlar bu dönemde de sürüp gitmiştir. Bu çevredeki Ermeni kralların bazen Bizanslıları bazen de Sasanileri tuttukları görülmüştür.

VIII. yüzyılda Araplar bu topraklara gelmişler ve böylece burada Müslümanların yerleşmesi başlamıştır. Abbasilerin egemen oldukları bu topraklarda bir ara Türk Sâcaoğulları ile Kürt Şeddadiler de görülmüşlerdir. Daha sonra Ermeni kralları tekrar buraya hâkim olmuşlar ve bugünkü Kars il merkezine 50 kilometre mesafedeki Ani de bu krallığın başkenti olmuştur. 1044 yılında Bizanslılar bu toprakları Ermeni krallarının elinden almışlar, ancak kendi egemenlikleri de yirmi yıldan fazla sürememiştir. 1064 yılında Alpaslan kumandasındaki Türkler bu toprakları Bizanslılardan almışlardır. Böylece Kars, Anadolu'nun Türkler tarafından fethedilen ilk parçası olmuştur.

1071 yılındaki Malazgirt zaferinden sonra Türklerin bu bölgede egemenlikleri daha sağlamlaşmıştır. Bizanslılar 1080 yılında Kars'ı geri almak için buraya kadar gelmişlerse de Sultan Melik Şah karşısında ağır bir yenilgiye uğramışlardır. Bu zaferden sonra Sultan Melik Şah tarafından bu topraklar Türk Saltukoğulları'na verilmiştir. Saltukoğulları uçbeyi olarak Selçuklular adına bu yöreyi yönetmişlerdir. 1124 yılında Gürcüler yaptıkları âni bir baskınla Ani kentini ele

Kars, tarihi Taşköprü...

geçirmişler, daha sonra Moğollar gelerek hem Gürcüleri, hem de Saltukoğulları'nı buradan sürmüşlerdir.

İlhanlılar, Celâyirler, Timurlar, Karakoyunlular ve Akkoyunlular devirlerini görüp yaşayan bu topraklar 1534 yılında Yavuz Sultan Selim tarafından Osmanlı İmparatorluğu sınırları içine katılmıştır. Safevîler tarafından zaman zaman yapılan hücumlara karşı koyan Kars ve çevresi Osmanlı devletinin çöküntü yıllarında bu kez Rus saldırılarına uğramıştır. 1807 yılındaki Rus taarruzu püskürtülmüş, 1828 yılındaki taarruzda ise Kars, Rusların eline geçmiştir. Sekiz ay süren Rus işgali sırasında Kars kentinin dörtte üçü tahrip edilmiştir. 1855 yılındaki Rus taarruzu ise Kars halkının kahramanca savunmaya katılmasıyla kırılmıştır. Bu kahramanca savunmanın hatırasına madalyalar bastırılmış, Kars'a gazilik unvanı verilmiş ve Karslılar üç yıl müddetle vergi ve askerlikten muaf tutulmuştu.

Ruslar üç kez bozguna uğradıkları Kars ve çevresini Berlin Andlaşması'yla ele geçirmişlerdir (1878). 42 yıl süren bu işgal felâketi Birinci Dünya Savaşı ile sona ermiştir. 30 Ekim 1920 günü Kâzım Karabekir Paşa'nın kumandasındaki Türk ordusu bu serhat diyarını tekrar Türk toprakları içine katmıştır.

ANİ: Kars il merkezinin 50 kilometre doğusundadır. Kentin M.Ö. 300-350 yılları arasında Kamsarakanlı Arsaklılar soyundan gelme Karampart tarafından kurulduğu bilinir. Bu soydan gelen hükümdarlar 450 yıl kadar burada hüküm sürmüşlerdir. Arsaklılar 772 yılında tarih sahnesinden çekilirlerken yerlerini Bağraltı Krallığı almış, 1258'de burası İlhanlıların eline geçmişse de Ani 977-987 yılları arasında Kral III. Aşot zamanında yeniden Arsaklıların başkenti olmuştur. Ani ve çevresinde Ermeni mimarisinin en güzel eserleri yer almaktadır. 1020 yılında yaptırılan Büyük Katedral, 1215 yılında yaptırılan Surp Gregor Kilisesi ve Gençkız kayalıklarının en sarp noktasında bulunan kilise ile Çoban kilisesi, Havariler Kilisesi, Keçeli Kilise ve Altıgen Martyriou bunların arasındadır.

ARDAHAN KALESİ: Kars il merkezinin 105 kilometre kuzeybatısında, Ardahan ilçesi sınırları içindedir. Yavuz Sultan Selim tarafından yaptırılan kale daha sonra oğlu Kanunî Sultan Süleyman tarafından restore ettirilmiştir.

EVLİYA CAMİİ: 1579 yılında Murad-ı Sâlis Camii adı altında inşa edilmiştir. 1604 ve 1628 yıllarında ağır tahribat gören cami daha sonra yeniden yapılmıştır.

KÜMBET CAMİİ: Oğuz Türklerinden kalan tek hatıra olması bakımından büyük değer ve önem taşır. 932-937 yılları arasında inşa olunan camiin Beybörek Krallığı soyundan I. Abbas Han tarafından yaptırıldığı bilinmektedir.

KARS KALESİ: Saltukoğulları tarafından XII. yüzyılda inşa edilmiş, Osmanlı devrinde büyük onarımlar görmüştür. Şehrin kuzeyinde, yüksek bir tepenin üzerindedir. İç Kale ve Dış Kale olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Her iki kalede toplam 220 burç ve kule vardır, 27 kilometrelik surları bulunmaktadır.

PAŞA SARAYI: Osmanlı yapısıdır. III. Sultan Murat zamanında yapıldığı bilinir. 1828 yılındaki Rus işgali sırasında yağma ve tahrip edilerek harabe haline getirilmiştir.

TAŞ KÖPRÜ: III. Sultan Murat zamanı yapılarındandır. Üç gözlü olup taştan yapılmadır ve Kars suyunun iki yakasını birbirine bağlamaktadır.

CELAL BABA TÜRBESİ: Kars Kalesi'nin yanındadır. 1239 yılındaki Moğol istilası sırasında kahramanca dövüşürken şehit düşen ak sakallı Celâl Baba burada toprağa verilmiş ve üzerine bu türbe dikilmiştir.

SARIKAMIŞ ANITI: Adını taşıdığı ilçededir. Osmanlı-Rus savaşı sırasında kahramanca çarpışırken şehit düşen askerlerimizin anısına dikilmiştir.

HAMAMLAR: XVIII. yüzyıldan kalma Cuma Hamamı ile İlbeyi Hamamı tipik Osmanlı mimarisinin iki örneği olarak günümüze gelmiştir.

Yurt içi ve yurt dışı bankacılık işlemlerinizde Türkiye Garanti Bankası

EKONOMİ

EKONOMİSİ GENEL OLARAK HAYVANCILIĞA DAYANIR

Kentin ekonomisi genel olarak hayvancılığa dayanır. İlde önemli bir bölümü hayvancılıkla uğraşan 300 bin faal nüfus bulunmaktadır.

İl genelinde bir milyonu aşkın büyükbaş ve 2.5 milyonu aşkın küçükbaş hayvan potansiyeli mevcut olup, yılda 150 bin büyükbaş ve 400 bin dolayında da küçükbaş hayvan yurt içi ve yurt dışına satılmaktadır.

Sanayinin gelişmediği kentte, bir çimento fabrikası, iki un fabrikası, bir yem fabrikası ve kapasitesinin yüzde 25'ini dahi kullanamayan bir süt fabrikası ile yine kapasitesinin çok altında çalışan bir et kombinası bulunmaktadır. Yakında faaliyete geçecek olan Sümerbank'a ait Sarıkamış'taki ayakkabı fabrikasından başka önemli bir fabrika yoktur. Ancak önümüzdeki yıl faaliyete geçecek olan, büyük hissesi özel idareye ait bir tuğla fabrikası ile dış ülkelerdeki işçilerimizin katkısı ile gerçekleşmekte olan deri fabrikası kentin geleceği açısından birer müjdeci niteliğindedir. Uzun zamandan beri yapımı sürdürülen organize sanayi bölgesinin gerçekleşmesi halinde kent sanayinde önemli bir gelişme olcağı belirtilmektedir. Kentte kooperatifçilik gelişmemiştir.

Sağlık Hizmetleri

KARS SOSYALİZASYON BÖLGESİ İÇİNDEDİR

Kars, sosyalizasyon bölgesidir. İl Sağlık Müdürlüğü ve Halk Sağlığı başkanlıkları kendi branşlarında, il dahilinde sağlık ocaklarıyla işbirliği yaparak çalışmaktadır.

Kars merkezi ve ilçelerinde altı devlet hastanesi, bir doğum ve çocuk bakımevi, dört sağlık merkezi, yedi dispander, 71 sağlık ocağı (bunlardan ikisi il merkezindedir), 236 sağlıkevi, bir Sağlık Meslek Lisesi ve bir bölge tamir atölyesi bulunmaktadır.

Bu sağlık kuruluşlarında halen 44 uzman hekim, 69 pratisyen hekim, 88 sağlık memuru, 72 hemşire, 171 ebeye gereksinme duyulmaktadır. Şu anda bölgede ilçeler de dahil, 43 kadrolu uzman hekim, 96 pratisyen hekim görev yapmaktadır. Uzman hekim yokluğundan Merkez Devlet Hastenesi'nde sağlık heyeti kurulamamakta, polikilinik hizmetleri normal şekilde yürütülememektedir. Bu yüzden bölge sakinleri gereksinimlerini en yakın kent Erzurum'dan gidermekte ya da Ankara, İstanbul gibi daha uzak illere gitmektedirler.

Kars bölgesinin 786 köyünden bir çoğunda sağlıkevi bulunmamaktadır. Sağlıkevi olan köylerin bir çoğunun da kadroları yoktur.

SPOR

"Kars bölgesinde sporun 46 yıllık geçmişi vardır" denilir.

Oysa yaşı 70'i bulanlar bu sözü hemen tekzip ederler, derler ki:

"Kars'ta 60 yıldan bu yana spor süregelir..."

Bu sözü rekortmen şampiyon atletlerimizden Mehmet Yurdadön'ün babası Hacı Halit üstüne basa basa tekrarlar durur...

Mehmet Yurdadön, Kar'ın Türk sporuna armağan ettiği nadir değerlerden biridir. Ve Yurdadön, Kars'ta sporun sembolü olarak tanımlanır.

Özellikle kayak sporunda Karslı sporcular büyük aşama göstermişlerdir., Bu sporcular arasında Tevfik Alaftar, Osman Yüce, Mahmut Eroğlu, Cevdet Çakar, Lütfü Uğur, Erdinç Uğur, Ziya Şeramet, Abdurrahman Küçük, Sacir Eroğlu, Mehmet Yıldırım, Mehmet Gökçe, Zeki Eryıldırım, Naci Öğün, Ayhan Alankuş, Burhan Alankuş, Sacit Özbeyb Rıdvan Özbey, Yavuz Özbey, Üstün Özbey, Erol Şeramet, Yıldırım Candan, Yılmaz Kuru, Faruk Çingioğlu, Feyzullah Koca, Hayrettin Yeşilova, Hikmet Yurdakul, Hamza Yılmaz, Erdinç Baysal, Ahmet Kıbıl, Mehmet Taşdemir, Zeki Şamiloğlu, Cemal Öztaş, Muzaffer Selçuk, Sabire Mengüç, İpek Maci, Şinasi Aksoy, Gazi Kadogal, Şeref Çınar Millî Takım'a seçilmiş, Türk kayak sporunun değerli temsilcileridir.

Galatasaraylı futbolcu Öner, Altaylı Sabahattin, Bolusporlu Çetin, Kars'tan yetişmiş ve millî formaya kadar yükselmişlerdir.

Kars güreş dalında Alâaddin Yıldırım, Oktay Aktaş, Metin Aydın, Gıyasettin Yılmaz gibi şöhretleri yetiştiren bölgemizdir.

Boksör Necmettin Alarkuş, Gülali Özbey, Aydın Gürses, Fikret Kaman, Kars'tan yetişen ünlü sporcularıdır.

Atletizmde Mehmet Tümkan ile Mehmet Akgün, Türkiye'nin şöhretli sporcuları arasına yükselme başarısını göstermişlerdir.

BEDEN TERBİYESİ TEŞKİLATI

Beden Terbiyesi Bölge Müdürü: Veli Çalış (Vekâleten)
Adresi: Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü Ortakapı Mah. Ordu Cad. No. 113 - Kars.
Telefon Numarası: 1109, 3815
Memur sayısı: 24
İşçi sayısı: 1
Teknisyen: 1
Lisanslı sporcu sayısı: 1850 erkek, 85 bayan.
Tesisler: Şehir stadı 4.000 kişilik, spor salonu 1.500 kişilik, Sarıkamış kayakevi.
Yapımı devam eden tesisler: Kars spor salonu, Sarıkamış spor salonu, Iğdır stadyomu, spor salonu, Ardahan Stadyomu, spor salonu.
Kars bölgesi spor kulüpleri: Karsspor, Sarıkamışspor, Sarıkamış Kayak Kulübü, Iğdır Sürmelispor, Gölespor, Selim Doğugücüspor, Kağızmanspor.
Bölgede faaliyet gösterilen spor dalları: Futbol, güreş, atletizm, boks, kayak, masa tenisi.

EĞİTİM

YAYGIN EĞİTİM SİSTEMİ KARS'TA ÇOK GELİŞMİŞTİR

Kars'ta 819 ilkokul, 87 de orta dereceli okul bulunmaktadır. Orta dereceli okulların 53 tanesi ortaokul, 34 tanesi de lise ve dengi okuldur. Bu okullardan 6 lise ve dengi okul, 5 ortaokul ve 14 ilkokul, il merkezindedir. Öteki okullar ilçe, bucak ve köylere dağılmıştır.

Kars'ta yüksek okul yoktur. Daha önce öğretmen lisesiyken Dede Korkut Eğitim Enstitüsü olan iki yıllık eğitim enstitüsü, 1979 yılında kapatılmıştır. Bu okulun eğitim gördüğü binada meslek yüksek okulu açılması düşünülmüşse de, henüz gerçekleşmemiştir.

İl merkezindeki orta dereceli okullarda toplam olarak 254 öğretmen görev yapmaktadır. 2803'ü kız, 5258'i erkek olmak üzere, toplam 8071 öğrenci, orta dereceli okullarda öğrenim yapmaktadır. İlkokullarda dahil olmak üzere, il merkezinde okuyan öğrencilerin tümü 17 bin 479'dur.

İl genelinde çalışan 1261 ortadereceli okul öğretmeninden 254'ü il merkezinde çalışmaktadır. Yine 3946 ilkokul öğretmeninin 309'u il merkezinde görevlidir.

Kars'da ilkokulu olmayan ilçelerin başında 26 köyle Tuzluca ilçesi gelmektedir. Ardahan, Çıldır, Hanak, Kağızman, Sarıkamış, Susuz ilçelerinde de bir ya da iki köyde okul yoktur.

İl merkezinde Atatürk Kız Meslek Lisesi'nde bir de anaokulu bulunmaktadır.

HALK EĞİTİMİ (Yaygın Eğitim): Halk eğitimi, Türkiye genelinde bir değerlendirme yapılacak olsa, Kars yurdumuzun önde gelen illeri arasında yeralır. 1970 yılından bu yana halk eğitimi, bütün ilçelere yayılmış durumdadır. Halk Eğitim Başkanlığı'nda, merkez ilçede dahil 15 ilçede halk eğitim merkez müdürlüğü bulunur.

ÖNEMLİ KİŞİLER

ALİ RİZA ATAMAN 1889 - 1955 - Kağızman ilçesinde doğmuş, idadide okumuş, çiftçilik yapmış ve ilk TBMM'de milletvekili, İstiklâl Madalyası sahibi.

Dr. ESAT OKDAY 1887 - 1972 - Çıldır ilçesinde doğmuş, Tıp fakültesini Moskova'da bitirip doktor olmuş, uzun yıllar Kars Memleket Hastanesi Baştabipliği yapmış, yedi, sekiz ve dokuzuncu dönemlerde Kars milletvekilliğinde bulunmuş, hekim.

RIZA YAÇIN 1906 - 1967 - Iğdır'da doğmuş, orta öğretimden sonra ziraat, ticaret ve belediye başkanlığı yapmış, 27 Mayıs İhtilâli'nden önce ve sonra milletvekili seçilmiştir.

Milliyet Türkiye İller Ansiklopedisi

KASTAMONU

37

Yüzölçümü: 13.110 Km2
Nüfusu: 450.946.
İlçeler: Abana, Araç, Azdavay, Bozkurt, Cide, Çatalzeytin, Daday, Devrekani, İnebolu, Küre, Taşköprü, Tosya.
Köy sayısı: 1074
Doktor sayısı: 85
Hastane yatak sayısı: 1170
Okur-yazar oranı: % 65
Otomatik telefon kodu: 4651

Beyliklerin başkenti, şehzadelerin yetiştirildiği kent...

Adı nereden geliyor

Kimler tarafından kurulduğu kesinlikle bilinmeyen Kastamonu İl'inin yazılı kaynaklarda yer alan ilk adı "Gastumanna"dır. Bu ad Bizans döneminde "Kastamon", Araplar devrinde "Kastamûnîye" ve Türkler tarafından ise "Kastamoni" olarak değiştirilmiştir. İl'in adı Cumhuriyet döneminrde "Kastamonu" olarak kabul edilmiştir.

Kentlerimizin tarihçesi bir kültür hizmeti olarak GARANTİ BANKASI'nca hazırlanmıştır

KÜRŞAT ÇELİKTÜRK

YUNAN serpuşu olan fesi giymek caiz olur da, şapkayı giymek neden olmaz ve yine onlara, bütün millete hatırlatmak isterim ki, Bizans papazlarının ve Yahudi hahamlarının kisve-i mahsusası olan cüppeyi ne vakit, ne için ve nasıl giydiler?

Bazı yerlerde kadınlar görüyorum ki, başına bir bez veya peştemal veya buna mümasil bir şeyler atarak yüzünü gizler ve yanından geçen erkeklere karşı ya arkasını çevirir veya yere oturarak yumulur.

Efendiler, medenî bir millet anası, millet kızı bu garip şekle bu vahşi vaziyete girer mi? Bu hal milleti çok gülünç gösteren bir manzaradır. Derhal tashihi lâzımdır."

İşte Atatürk, 25 Ağustos 1925 tarihinde Kastamonu'da bu sözleri söylüyor, Kastamonu'ya giderken Giydiği şapkayı halka göstererek, **"Bu serpuşa şapka denir"** diyor ve kıyafet devrimini ilân ediyordu.

Nasıl Gidilir

Kastamonu karayoluyla Türkiye'nin her tarafına bağlıdır. Ilgaz - Çankırı üzerinden Ankara'ya (240 Km), Karabük - Gerede - Bolu üzerinden İstanbul'da (500 Km), Tosya-Kargı üzerinen Çorum'a, Taşköprü - Boyabat - Havza üzerinden (325 Km) Samsun ve Karadeniz illerine bağlıdır. Karadeniz illerini İstanbul'a bağlayan Türkiye transit karayolu da Tosya ilçesi üzerinden geçerek Merzifon, Osmancık, Tosya - Ilgaz, Kurşunlu ve Gerede güzergâhından İstanbul'a bağlanmıştır. Dünya Bankası'ndan alınan kredi ile beton asfalt yapılmıştır. İnebolu ilçesinden denize açılan Kastamonu'nun Cide, İnebolu, Abana, Çatalzeytin olmak üzere dört sahil ilçesi vardır ve Samsun'u Zonguldak'a bağlayan sahil yoluda bu ilçeler üzerinden geçmektedir.

Kastamonu, tarih içindeki önemini yalnızca şapka ve kıyafet devriminden değil, beyliklerin başkenti, şehzadelerin yetiştirildiği kent olma özelliklerinden ötürü de, kazanmıştır. Kastamonu halkı 1314 yılından beri hiç istilâ görmediği halde Kurtuluş Savaşı'nda kadını, erkeği, yaşlısı, genci, çocuğuyla cepheye koşmuştur.

Kastamonu yalnız tarihi ile değil, doğal güzellikleri ile de ünlüdür. Karadeniz kıyısında yer alan ilçeleri sahil boyunca doğal plajlar ve balıkçı köyleri ile süslüdür. Özellikle Abana ve İnebolu turistik açıdan önemli yörelerdir.

Sizlere hizmet vermekten mutluyuz

ANADOLU BANKASI
Hazine Bankası

Huzurlu Yaşayın

Paranız kıymetlidir iyi değerlendirin İş Bankası'na gelin bankanıza güvenin.

Tasarruflarınızı, paranızın ve istikbalinizin emniyeti olan Türkiye İş Bankası'nda değerlendirin, huzurlu yaşayın!

TÜRKİYE İŞ BANKASI

CEMAJANS

Politik Kimliği

1950

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %90.4

Partiler	Aldığı oy	%
CHP	63.809	37.2
DP	70.422	41.1
MP	26.307	15.3

1954

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %81.1

Partiler	Aldığı oy	%
CHP	45.591	29.2
CMP	16.044	10.3
DP	92.135	59.1
HP	2.200	1.4
Bağımsızlar	18	0.0

1957

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %76.8

Partiler	Aldığı oy	%
CHP	62.343	40.4
CMP	18.026	11.9
DP	69.027	44.7
HP	4.824	3.1

1961

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: %81.1

Partiler	Aldığı oy	%
AP	16.125	9.3
CHP	53.131	30.6
CKMP	44.185	25.5
YTP	59.903	34.6

1965

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: % 70.9

Partiler	Aldığı oy	%
AP	90.738	61.5
CHP	29.315	19.9
CKMP	7.466	5.1
MP	14.385	9.7
YTP	4.888	3.3
Bağımsızlar	780	0.5

1969

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: % 62.9

Partiler	Aldığı oy	%
AP	65.805	50.5
CHP	29.520	22.7
CGP	16.685	12.8
MP	7.354	5.6
MHP	6.696	5.2
TİP	3.177	2.4
Bağımsızlar	971	0.8

1973

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: % 49.8

Partiler	Aldığı oy	%
AP	52.540	39.0
CHP	28.922	21.4
CGP	18.755	13.9
DP	14.101	10.5
MP	2.272	2.4
MHP	9.144	6.8
MSP	8.101	6.0

1977

Milletvekili genel seçimleri katılma oranı: % 73.9

Partiler	Aldığı oy	%
AP	80.748	46.9
CHP	52.614	30.6
CGP	8.549	5.0
DP	4.000	2.3
MHP	13.277	7.7
MSP	7.748	4.5

Kastamonu Anayasa Halk Oylaması Sonuçları:

YIL: 1961

Kabul	Red
%61	%39

Yıl: 1982

Kabul	Red
%93.9	%6.1

KASTAMONU VALI VE BELEDIYE BAŞKANI ORHAN PIRLER

KASTAMONU bir tarih ve kültür şehridir. Bazı beyliklere başkentlik yapmış, şehzadelerin yetişme yeri olmuştur.

Kastamonu 1314 yılından beri istila görmemiştir. Halk örf ve adetlerine bağlıdır.

Bilhassa İstiklâl Savaşı'nda, Kastamonu halkı, İnebolu'ya gelen binlerce ton cephaneyi, yiyecek ve giyeceği, erkekler cephede kahramanca savaşırken, cefakâr kadınları sırtlarında çocukları olduğu halde, kağnıları ile taşımışlar, tarihe altın sayfalarca yazılacak hamaset destanları yaratmışlardır.

Kastamonu orman, tarım, hayvancılık, madenler, su kaynakları ve turizm gibi ekonomik potansiyele sahiptir. Ancak bu kaynaklar gereği gibi değerlendirilememiştir.

Kastamonu da yatırımların, bu kaynakları değerlendirmeye yönelik olması gerekmektedir.

SEKA Sigara Kâğıt Fabrikası'nın, Abana Elektromekanik tesislerinin, Et Kombinesinin, Ağaç Entegre Tesislerinin, Çimento Fabrikasının bitmesi ile Kastamonu da ekonomik hayat daha da canlanacaktır.

Kastamonu da Ilgaz Dağı emsali görülmemiş güzelliklere ve av alanlarına sahiptir. Anadolu'nun en yüce dağının bugüne kadar turizm bakımından ele alınmaması büyük bir noksanlıktır.

Ilgaz Dağı'nda İl Özel İdaresi tarafından 1983 yılında büyük bir otel inşa ettirilecektir.

Ilgaz Dağı kayak pistlerinin yapılmasına müsaittir. Bu nedenle Gençlik ve Spor

Bakanlığı ile Il Ozel Idaresi müştereken bir teleferik tesisi yaptıracaktır. Böylece Ilgaz Dağı kayak müsabakalarına da açılmış olacaktır.

Ilgaz Dağı'nda Tarım ve Orman Bakanlığı'nın yaptırdığı halka açık otelin inşaatı bitmiştir. 1983 yılında hizmete girecektir. Ilgaz Dağı'nda av sahalarının bulunması, yaz turizmine müsait olması 1000 kişiye her gün alabalık yedirme tesislerine sahip, bulunması, Ilgaz Dağı'nı yakında önemli bir turizm merkezi yapacaktır.

Kastamonu kültür ve tarih şehridir. Müstakbel bir üniversite'nin merkezi olmaya namzettir. Gölköy de orman veteriner, ziraat ve su ürünleri fakülteleri açmaya müsait binalar ve tatbikat alanları mevcuttur.

Azdavay Süğütlü bölgesinde zengin kok kömürü yataklarına rastlanmıştır. Bu yataklar sayesinde Türkiye kok kömürü ithalinden kurtulacaktır.

Prit ve mermer yatakları ve bunların işletilmeleri Kastamonu'da büyük iş alanları açacaktır. Mermer yataklarının işlenmesi ve yörede yetişen sarmısakın değerlendirilmesi için İl Özel İdaresi ile DESİYAP işbirliği yapmaktadır.

Kastamonu'nun ağaç işlemeleri, el basmaları iğne işleri görülmeye değerdir.

Her tarafı eski eserlerle dolu SİT alanıdır.

Kastamonu gerçekten büyük bir ekonomik potansiyele sahiptir.

Bütün çalışmalarımız bu ekonomik potansiyeli değerlendirmeye ve Kastamonu halkına refah sağlamaya yöneliktir.

FOLKLOR

YÜZ yıllarca çeşitli beylik ve mutassarrıflıkların merkezini teşkil eden Kastamonu, folklor verilerini günümüze değin korumasını bilmiştir. Maniler, koşmalar, türküler, oyun havaları, efsaneler, destanlar, halk hikâyeleri, atasözleri ile diğer gelenek ve görenekler yöresel özellikler göstermektedir.

Nazar boncuğunun insan ve eşyaları koruduğu şeklindeki inanç, adaklar, bugün oldukça yaygındır. Şeyh Şaban Veli, Hz. Pir Sultan, ayrıca Daday'ın Ballıdağındaki bir diğer türbe adak için yöre halkının uğradığı yerler olarak bilinmektedir.

Kastamonu yöresinde yirmi otuz yıl öncesine kadar hemen hemen mani bilmeyen kadının olmadığı söylenmektedir. Kadın toplantılarında, bağ ve bahçe çalışması sırasında, imecelerde kadınların birbirlerine attıkları maniler eşsiz güzelliktedir.

İçe, bürümcek, kassarlı, elvan, çözme, keten gibi adlar alan gömlek giyilir.

Düğün ve bayramlarda üç etek, çuha, üstüfe, sivai, fıstıkiye canfes. atlas, altıparmak, sopolı, şalbasma, kadife kutnu, bindallı, ve şitalı giyilir. Bu giysilerin, yaka, omuz, göğüs ve etekleri sim ve gümüş tellerle, çeşitli renk ipliklerle hayvan ve bitkilerin stilize edilmiş motifleri işlenir.

Gövde giyiminde daha sonra, yelek, salta ve ceket bulunur. Belde, renkli ipliklerle dokunmuş, kenarlarında saçak şeklinde püsküller bulunan, ibikli ve kıvrak sarılan bir kenar ucu yere kadar sarkan Tosya ve Eflani kuşağı sarılır.

Don, dantel ve oya işli ipek veya iplik dokumadır. Şalvar dokuma kumaştan yapılır. Ayak bileklerinde bazen iliklenir, bazende ufak bağcıklarla bağlanır. Yün çoraplar. Çok çeşitli ve desenlidir. Ayakta mesler, potlar, kunduralar, iskarpinler gibi ayakkabılar vardır.

Erkek: Başta fes bulunur. Yazma ve tülbentden "Çökü" sarılarak bir ucu yandan aşağıya sarkıtılır. Gövdede, iç gömleği, bunun üzerinde düz yakalı bazen üzeri sim veya iplik işli entari, ile bazı hallerde bunun da üzerine işli yelek veya cepken giyilir.

Belde çok renkli ipliklerle dokunmuş yerlere kadar sarkan püsküllü kuşaklar vardır. Kemer üstünde meşinden yapılmış işlemeli silahlık kuşanılır. Bacaklarda zıpka veya şalvar adı verilen ağları diz kapaklarına kadar sarkan körüklü dünlar vardır.

HALK OZANLARI

Kastamonu'da "Meftûni, namî ve Aşık Hakı" gibi ünlü ozanlar yetişmiştir. Ahmet Palabıyık lakabı ile Meftûni, İkinci Murat devrinde kendinden söz ettirmeye başlamıştır. Saz şairinin "yaş destanı" ünlüdür:

"On yedide sevda düşer serine
On sekizde gönül verir birine
On dokuzda girer aşk zincirine
Yirmisinde cümle kalbi nar olur,
Kırk dokuzda hayfa boyunca emeğe,
Ellisinde başlar eyvah demeye
Elli birde başlar ilaç yemeye
Elli ikide ilgi murdar olur."

Protokol

Vali ve Belediye Başkanı	Orhan PİRLER
Vali Yard.	Mehmet BAYTİMUR
Vali Yard.	Orhan KIRLI
Defterdar	Ali GÜÇLÜ
Cumhuriyet Savcısı	Uğur İBRAHİM HAKKIOĞLU
Ağır Ceza Mah. Başkanı	Hüseyin ABBASOĞLU
Emniyet Müdürü	Ömer İLERİ
Millî Eğitim Müdürü	Necmi YAZICIOĞLU
Sağlık Müdürü	Salih Zeki GÜNDEM
Baro Başkanı	Mehdi KESKİN
Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı	Mustafa SARIMSAKÇI

Vergi Rekortmenleri

1— Abdülhalik Oğuz	4.307.510 TL.
2— Tevfik Himmetoğlu	4.159.496 TL.
3— Murat Oğuzbalaban	3.449.274 TL.
4— Harun Kesoğlu	3.384.061 TL.
5— Abdülvahit Himmetoğlu	2.958.570 TL.
6— Celalettin Eroğul Aközek	2.731.399 TL.
7— Nail Şen	2.541.127 TL.
8— Mustafa Sarımsakçı	2.500.993 TL.
9— Mahan Şenel	2.460.644 TL.
10— Nazım Alıcı	2.441.481 TL.

GALERİ HARUN
(ME-DA TİCARET)
LASSA-ARÇELİK AYGAZ BAYİİ

Her türlü oto alım satımı
SONY—ARÇELİK
SHARP LORENZ
BLAUPUNKT—GURINDIG
NORDMENDE
RENKLİ TELEVİZYONLAR
VİDEO VE KAYIT CİHAZLARI
İSTİKRARLI VE UYGUN TAKSİTLERLE
TOPTAN—PERAKENDE

UĞRAYAN HERKESİN MEMNUN OLDUĞU MÜESSESESE

Merkez: Pilevne Cad. No: 14
Tel: 2384—1624
KASTAMONU
Şube: Sanayi Çarşısı İnebolu Caddesi
KASTAMONU

GALERİ HARUN

Otel HADİ KASTAMONU

RAHATLIK KONFOR VE MİSAFİRPERVERLİK DEMEKTİR

Adres: Belediye Caddesi, No: 8
Telefon: (Santral) 1696-1291

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

Atatürk'ün şapka inkılâbını gerçekleştirdiği bu tarihî ilimiz, eşsiz doğa güzellikleri, ormanları ve zengin madenleri ile tanınmaktadır.
Ormancılık, meyvecilik, tahıl ve özellikle kendir gibi ürünler, ekonomik varlığında önemli bir yer tutar.
Türk Ticaret Bankası bu şirin ilimize 1969 yılından beri en iyi hizmeti verebilme çabası içindedir.

Kastamonu İl Merkez Şubesi
Kastamonu

Kastamonu İli Şubesi
Tosya

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

İLÇELERİNİ TANIYALIM

MERKEZ

Merkez, Akkaya, İhsangazi ve Kuzyaka olmak üzere 4 bucak ve 197 köyden oluşmaktadır. Merkez ve İhsangazi'de 2 belediye vardır. Nüfus yoğunluğu 41.3'dür. Köylerinin bir bölümünde, sarmısak, patates, pancar ve kendir gibi sanayi ürünleri yetiştirilirken, diğer bölümünde de genellikle orman ürünleri istihsalinden gelir sağlanmaktadır. Tarihi eserler yönünden zengindir. Şehir merkezi nüfusu 35464 olarak gösterilmekte ise de 50 binin üzerinde olduğu çeşitli araştırmalardan anlaşılmaktadır. Merkez ilçenin genel nüfusu 1980 sayımına göre 88.321'dir.

ABANA

Şehir merkezine 100 km. uzaklıktadır. Sahil ilçesidir. Yüzölçümü 34.22 Km² olan ilçenin merkez nüfusu 2013, 10 köyü ile nüfusu ise 3821'dir. 10 metre rakımlı Karadeniz'in küçük, şirin bir kıyı kasabası görünümünde olan ilçe denize dil halinde uzanan iki koy'un meydana getirdiği altın kumlar plajı ve hemen kumsaldan itibaren başlayan ve gittikçe yükselen zümrüt yeşili ormanı ile insanı adeta büyüleyen tabii bir güzelliğe sahiptir. Turistlerin kalabilecekleri 78 yataklı 4 oteli ve gerektiğinde pansiyon haline sokulabilen özel idare evleri vardır. İhtiyacı karşılayabilecek lokantaları vardır.

ARAÇ

1880.23 Km² yüzölçümlü ve merkezde 4244, 123 köyü ile birlikte 38626 nüfusa sahip şirin bir ilçedir. Kastamonu'ya 47 Km.'de İstanbul yol güzergahı üzerindedir. Otel, lokanta ve eğlence yerleri gelişme yönündedir. İl'e yakın olması dolayısıyla yatırımlar yönünden de gelişme durumundadır.

AZDAVAY

Azdavay ilçesi şehre 73 Km.'dir. Zengin kömür yataklarına sahip olan ilçe, orman kaynakları yönünden de zengindir. Büyük küçük 10 otel, ihtiyaca yetecek kadar lokanta ve güzel mesire yerlerine sahip ilçenin merkez nüfusu 2428, 83 köyü ile birlikte nüfusu ise 32320'dir. 1266 02 Km² yüzölçümü olan ilçenin rakımı 830 metredir.

BOZKURT

Kastamonu şehir merkezine 100, Abana ilçesine 2 Km. mesafede olan Bozkurt ilçesi yeşilin her tonunun bulunduğu yemyeşil bir ilçedir. Bir ara Abana ilçesiyle birleştirilmişse de sonra tekrar ayrı bir ilçe haline dönüştürülmüştür. Karadeniz'de şirin bir sahil ilçesidir.

304.37 Km² olan ilçe merkezi nüfusu 3025, 32 köyü ile birlikte toplam 14686 nüfusa sahiptir. Sahil kesiminde yer alan Yakaören (İlişi) köyündeki turistik otel, plaj ve gazinosu bulunmaktadır.

CİDE

Kastamonu'nun en uzak sahil ilçesidir. 939 14 Km² olan ilçe tabii güzellikler yönünden ilçelerin en güzelidir. Merkezde nüfus 4593, 108 köyüyle birlikte toplam nüfusu 46628'dir. Ulaşım zorluğuna rağmen, otel, lokanta, çay bahçeleri ve tabiat güzelliği yönünden turistlerin tercih ettiği bir kent... Nüfusunun çoğunluğu yurt dışına, İstanbul ve Ankara gibi kentlere çalışmaya gittiğinden diğer bölgelerle kültür alışverişi çok olan ve sosyal yönden de her geçen gün gelişme arzetmektedir.

ÇATALZEYTİN

31829 Km² olan ilçenin merkezde nüfusu 2167 41 köyü ile birlikte 16238'dir. İlçede turizme büyük önem verilmektedir. Halkın büyük bölümü Ankara, İstanbul ve yurt dışında çalışmaktadır. 23-25 Temmuz tarihlerinde yapılan Gümüş Balık Festivali'nde ilçe dışındaki yurttaşların gelmesiyle ilçe bir Avrupa kenti görünümü arzetmektedir. Devamlı gelişmekte olan ilçeye turistik lokanta otel gibi tesisler yapılmakta. Dışarıdaki bazı yurttaşlar ilçelerine dönerek turizmin gelişmesine katkıda bulunmaktadırlar. Yaz aylarında Ginolu Plajı tercih ettiği yerlerden biri durumunda. Tarihi kalıntılar İller Bankası'nın yaptırmış olduğu Otel ve köy evlerinin pansiyon olaraka kullanılması turizm yönünden bir aşamadır.

DADAY

Daday ilçesi Kastamonu merkezine 35, Azdavay ilçesine ise 39 Km.dir. Merkez nüfusu 2663 olan Daday ilçesinin 67 köyü ile birlikte nüfusu 17396'dır. 972 65 Km² olan ilçe Gökırmak Vadisi'nde kurulmuş yemyeşil bir ilçedir. İlçe merkezine 5 Km. mesefade Ballıdağ Sanatoryumu (250 yataklı) yer almaktadır. Çamlıklar içinde Türkiye'nin her tarafından gelen tüberkülozlu hastalara şifa dağıtmaktadır.

DEVREKANİ

İlçe 1050 metre rakımlı yayla görünümündedir. Yurt dışında çalışan Devrekânili yurttaşların yatırımlarıyla hızlı bir gelişme sürecindedir. 742 27 Km² olan ilçenin merkez nüfusu 4868, 58 köyü ile birlikte 23346'dır. Hayvancılık gelişmiştir. Tahıl üretimi ve sanayi ürünlerinden bol miktarda pancar yetiştirilir.

İNEBOLU

İstiklâl Savaşı'nda büyük ve mesuliyetli vazifeyi kahramanca yerine getiren insanların barındığı mütevazi bir sahil ilçesidir. 598.73 Km² olan ilçe yamaçlara inşa edilmiş evleri bahçeler içinde incir ağaçları, şehre kadar inen zümrüt yeşili ormanları ve limanı, plaj tesisleri ile güzel bir manzara arzetmektedir. 7163 merkez, 41954, 104 köyü ile birlikte toplam nüfusu bulunmaktadır.

KÜRE

Kastamonu-İnebolu yolu üzerinde kurulmuş 728 83 Km² olan bir ilçedir. Arazisi çok engebelidir. Kış mevsiminde ulaşım sağlanamayan köyleri vardır. Merkez nüfusu 3377, 51 köyü ile birlikte 21552'dir. Pirit ve bakır madeni bunlarla ilgili olarak Etibank pirit ve Karadeniz Bakır İşletmeleri vardır. İşçinin yoğun olduğu bir ilçedir

TAŞKÖPRÜ

Gökırmak Vadisi'nde kurulmuş, verimli köylere sahip gelişmiş bir ilçedir. 2217 18 Km² yüzölçümlü merkez nüfusu 1980 sayımına göre 8559, 148 köyü ile birlikte toplam 56898'dir. Avrupa ve Arap ülkelerine ihraç edilen sarmısak Taşköprü'de bol miktarda yetiştirilir. Kendir, pancar gibi sanayi ürünlerinin bol yetiştirildiği Taşköprü'de bir Sümerbank Kendir Fabrikası vardır. 1983 yılında hizmete girecek olan sigara kağıdı fabrikası da yapılmaktadır. Tarihi eser yönünden de zengindir.

TOSYA

Kastamonu'nun en zengin ilçesi Tosya'dır. 69 Km. mesafede bulunan Tosya'nın yüzölçümü 1197 47 Km²
Çeltik üzüm ve kirazı meşhurdur. Her yıl Altın Kiraz Festivali düzenlenmektedir. Halkı genellikle zengindir. Evlerin yüzde 80'inde tela tezgahı bulunan ve sofçu kuşağı da dokunmaktadır. Sanayi gelişmiş durumdadır. Üçoluklar ve dipsizgöl gibi mesire yerleri ve hastanesi vardır.

EKONOMİ

Kastamonu Şeker Fabrikası 180 bin ton kapasitelidir. İlde 350 bin tonun üzerinde pancar üretimi vardır. Fabrikanın tevzii çalışmaları yapılmaktadır. YEMSAŞ-Kastamonu Yem Fabrekası. 23 Ağustos 1982 tarihinde üretime başlamıştır. Kastamonu'da büyük bir hayvan potansiyeli vardır. Büyükbaş hayvan yönünden Türkiye'de 4.sırayı işgal etmektedir. Hayvancılık yönünden karma yem fabrikası ile il için çok yararlı olmuştur.

SFÇ. Ağaç Sanayi : 3 mm'den 30 milime kadar sunta üretebilmektedir Kaplama üniteside 1982 eylül ayında hizmete girmiştir. Yurt içi mobilya sanayiine mal üretmekte ve ihraç etmektedir.

YONGAPAN: Yonga Levha Fabrikası: Kastamonu'nun 1970 yılında kurulan ilk sunta fabrikasıdır. Türkiye'deki 20 sunta fabrikası içinde en çok mal ihraç ede bilen fabrikadır. En çok İrana ihracat yapmaktadır.

TOSTAŞ-TOSYA YEM FABRİKASI

TOSYA KILIŞ FABRİKASI

KAYSAN (Seydiler bucağında)

SÜMERBANK KENDİR FABRİKASI (Taşköprü)

SİGARA KAĞIDI FABRİKASI (Taşköprü, 1983'de hizmete girecek)

KİREMİT TUĞLA FABRİKASI (çalışmaz durumda)

AKKUŞ SANDALYE FABRİKASI (Bozkurt)

MADENLER: Azdavay ve Küre ilçelerinde kömür, cıva, bakır ve bakırlı pirit made rezervleri bulunmaktadır.

BAKIRCILIK: Şehir merkezindeki döğme bakırcılık sanatı ve her geçen gün yok olmak durumundadır.

BASKICILIK: Kastamonu'ya has bir sanattır. Özel kalıplarla sofra bezi gbi şeylere çeşitli motifler yapılır. Ancak boyası pahalı olduğu ve ithal edilmek durumunda olduğu için sadece yapan bir aile kalmıştır.

KOOPERATİFLER

Kastamonu ilinde Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanlığı'na bağlı 336 adet kooperatif bulunmaktadır.

SPOR

Kastamonu bölgesinde sporun 40 yıllık bir tarihi vardır.

Ancak hemen söylemek gerekir, bu uzun zaman içinde Kastamonu'da spor ileri düzeye ulaşamamıştır.

Buna tesis yetersizliği başlıca etken olmuştur. Kulüplerin çok zor şartlar altında faaliyetleri sürdürme durumu ile başbaşa kalmaları, Kastamonu bölgesinde sporun gelişmesini engelleyen diğer faktördür.

Kastamonu'nun ünlü sporcuları Yaşar Kabukoğlu, İskender Gönen, Hilmi Tafracı, Nevzat Karagülle, Özden Karagülle, Cihat Baydır, Nurettin Çavdarlı, Faik Halilloğlu'dur.

Güreşçi Hilmi Tafracı, halen Trabzonspor'da oynayan futbolcu İskender Gönen, ve bisikletçi Yaşar Kabukoğlu millî formayı giymiş Kastamonulu sporculardır.

Futbolda Kastamonu'yu Türkiye liglerinde temsil eden Kastamonuspor'un istikrarlı grafik gösterdiği söylenemez.

Kentin tarihi

KASTAMONU'nun bilinen tarihi Hitit İmparatorluğu dönemi ile başlar. Hititlerden sonra sırasıyla Frikya ve Lidya krallıklarının egemen olduğu bu topraklar Milâttan önce VI. yüzyılda Perslerin eline geçmiştir. Milâttan önce IV. yüzyılda ise Büyük İskender, Anadolu ile birlikte Kastamonu topraklarını da Makedonya'ya dahil etmiştir. İskender'den sonra yöreyi eline geçiren Pontus Krallığı milâttan önce 1. yüzyılda Romalılar tarafından ortadan kaldırılmıştı. Uzun yıllar boyu Roma İmparatorluğu'nun sınırları içinde kalan Kastamonu, milâttan sonra ikiye bölününce, bu topraklar bütün Anadolu gibi Bizans (Doğu) İmparatoriuğu'na kalmıştır.

1204 yılında Türk kumandanı Hüsamettin Çoban Bey tarafından tekrar geri alınan Kastamonu bundan sonra Candaroğulları, İlhanlılar arasında el değiştirmiş ve 14. yüzyıl sonlarında Osmanlılar'ın egemenliği altına girmiştir.

TÜRKİYE GARANTİ BANKASI Sunar

Yurt içi ve yurt dışı bankacılık işlemlerinizde Türkiye Garanti Bankası

ZİNTAŞ

ZİNTAŞ KASTAMONU ZİNCİR SANAYİİ VE TİCARET ANONİM ŞİRKETİ

Ortadoğu ve Balkanların en modern fabrikası

1983 yılında Kastamonu'dan dünya pazarlarına